YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu neljäs jaosto)

14 päivänä heinäkuuta 1995 *

Asiassa T-275/94,

Groupement des Cartes Bancaires "CB", ranskalainen yhtiö, kotipaikka Pariisi, edustajinaan asianajajat Alain Georges ja Hugues Calvet, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Aloyse May, 31 Grand-Rue,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen osaston virkamies Enrico Traversa ja komissioon siirretty kansallinen virkamies Géraud de Bergues, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen osaston virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa vaaditaan kumottavaksi komission 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivätyt kirjeet, joissa vaaditaan kantajaa maksamaan komission ETY:n perustamissopimuksen

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

85 artiklan (IV/30.717-A-Eurosekki: Helsingin sopimus, EYVL L 95, s. 50) nojalla 25.3.1992 tekemässä päätöksessä 92/212/ETY tämän maksettavaksi määrätyn sakon viivästyskorot 30.6.1992 alkaen maksupäivään asti, jolloin sakon määrä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994 antamassa tuomiossa vahvistettiin 2 000 000 ecuksi (asiat T-39/92 ja T-40/92, CB ja Europay v. komissio, Kok. 1992, s. II-49) ja toisaalta, lukee 2 000 000 ecun suuruisen kantajan maksaman määrän ensin korkojen ja sitten viivästyskoroilla lisätyn pääoman hyväksi.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: K. Lenaerts, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, tuomarit R. Schintgen, R. García-Valdecasas, P. Lindh ja J. Azizi,

kirjaaja: J. Palacio González, hallintovirkamies,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.3.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Tosiasiat ja oikeudenkäyntimenettely

1 Komissio on 25.3.1992 ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan nojalla tekemänsä päätöksen N:o 92/212/ETY (asia IV/30.717-A-Eurosekki: Helsingin sopimus,

EYVL L 95, s. 50, jäljempänä sopimus tai 25.3.1992 tehty sopimus) 1 artiklassa todennut, että Helsingissä 19.—20.5.1983 ranskalaisten rahoituslaitosten ja Eurosekkiyhteisön välillä pidetyssä kokouksessa, jossa käsiteltiin Ranskassa olevien kauppiaiden ulkomaisista rahoituslaitoksista peräisin olevien eurosekkien hyväksymistä, tehty sopimus (jäljempänä Helsingin sopimus), jota sovellettiin 1.12.1983 ja 27.5.1991 välisenä aikana, loukkasi ETY:n (myöhemmin EY:n perustamissopimus, jäljempänä sopimus) perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

2 Tämän päätöksen 2 artiklassa hylättiin perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu, 1 kohdassa mainittua sopimusta koskeva poikkeuslupahakemus ajalle 16.7.1990—27.5.1991 eli sopimuksen tiedoksiantopäivästä sen umpeutumispäivään.

3 Päätöksen 3 artiklassa Pankkikorttiyhtymä "CB:n" (jäljempänä Yhtymä) maksettavaksi tuomittiin 5 000 000 ecun suuruinen sakko 1 artiklassa tarkoitetun rikkomuksen johdosta ja määrättiin, että tämä summa oli maksettava komissiolle kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta. Siinä tarkennettiin, että tälle summalle alkoi edellä mainitun määräajan päätyttyä kertyä laillinen korko, joka määräytyi Euroopan raha-asiain yhteistyörahaston (jäljempänä ERYR) ecumääräisissä operaatioissa soveltaman korkokannan mukaan sellaisena kuin se oli sen kuukauden ensimmäisenä työpäivänä, jolloin päätös on tehty ja julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (EYVL C 56, 3.3.1992, s. 1), korotettuna kolmella ja puolella pisteellä, eli 13,75 %:a.

4 Komissio antoi päätöksen tiedoksi Yhtymälle 25.3.1992 päivätyllä kirjeellä, joten kantaja oli velvollinen maksamaan sakon viimeistään 30.6.1992, jonka jälkeen komissiolla oli oikeus panna se täytäntöön perustamissopimuksen 192 artiklan toisessa alakohdassa säädetyllä tavalla. Joka tapauksessa komissio tiedotti edellä

mainitussa kirjeessään Yhtymälle, että tavanomaisen käytännön mukaisesti, mikäli tämä nostaisi kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, se tulisi pidättymään täytäntöönpanotoimista niin kauan, kuin juttu olisi vireillä tässä tuomioistuimessa; edellytyksenä tälle olisi kuitenkin, että saatavalle kertyisi 30.6.1992 lukien korkoa, joka määräytyisi ERYR:in soveltaman korkokannan mukaan korotettuna puolellatoista pisteellä, eli 11,75 %:n mukaan ja että kantaja viimeistään tuona päivänä asettaa pankkitakauksen, joka kattaa velan pääoman korkoineen.

5 Yhtymä nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 25.5.1992 saapuneen kanteen, jossa vaaditaan 25.3.1992 tehdyn päätöksen kumoamista ja jossa pääasian osalta painotetaan erityisesti sitä, ettei moitteenalainen sopimus voinut muodostaa yritysten välistä järjestelyä ja että sakon määrä oli täysin epäsuhteessa rikkomuksen laatuun ja vakavuuteen nähden.

6 Yhtymän pankki asetti 24.6.1992 tämän määräyksestä ja lukuun pankkitakauksen, joka oli komission 25.3.1992 päivättyyn kirjeeseen liitetyn mallin mukainen, 25.3.1992 tehdyssä päätöksessä Yhtymän maksettavaksi tuomitun 5 000 000 ecun suuruisen sakon ja ERYR:n käyttämän koronmääräytymisperusteen mukaan laskettujen ja puolellatoista pisteellä korotettujen korkojen maksamisen vakuudeksi 30.6.1992 lukien sakon tosiasialliseen maksupäivään asti.

7 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi 23.2.1994 antamassaan tuomiossa (asiat T-39/92 ja T-40/92, CB ja Europay v. komissio, Kok. 1992, s. II-49) Yhtymän osalta, ettei Helsingin sopimusta voitu pitää yritysten välisenä järjestelynä, jolla määrätään kiinteät hinnat kolmansien kanssa tehtäviin sopimuksiin, vaan se muodosti välityspalkkioiden perimistä koskevan järjestelyn, joka oli perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan a alakohdan vastainen ja vahvisti valituksenalaisen päätöksen 3 artiklassa Yhtymän maksettavaksi määrätyn 2 000 000 ecun sakon. Muilta osin kanne hylättiin ja komissio määrättiin korvaamaan puolet Yhtymän oikeudenkäyntikuluista.

8 Yhtymä ilmoitti komissiolle 5.5.1994 päivätyllä kirjeellä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994 tekemän päätöksen johdosta tehtävälle valitukselle säädetyn määräajan päätyttyä 4.5.1994 se oli 5.5.1994 pankkisiirtona suorittanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräämän 2 000 000 ecun suuruisen sakon. Yhtymä arvioi täten täyttäneensä sille ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa asetetun velvoitteen kokonaisuudessaan, ja katsoi vastatessaan komission laskentatoimipalvelun tekemään puhelintiedusteluun, että korkojen maksamisvelvollisuus, sellaisena kuin se oli yhteisöjen tuomioistuimen 25.10.1983 antaman tuomion mukaan (asia 107/82, AEG v. komissio, Kok. 1982, s. 3151, kohdat 139 ja 143) perustui ajatukselle välttää ilmeisen perusteettomia kanteita, joiden ainoana tavoitteena olisi viivyttää sakon maksamista, eikä soveltunut kokonaan tai osittain perusteltuihin kanteisiin. Tätä toteamusta tuki sekin, että komission soveltama korkokanta oli korkeampi kuin Ranskassa ja ecumarkkinoilla voimassa oleva laillinen korkokanta, joka näin merkitsisi ylimääräistä seuraamusta niille, jotka ovat nostaneet kanteen. Yhtymä lisäsi, että joka tapauksessa tuomiossa langetetulle sakolle ei voinut kertyä korkoa komission päätöksessä määrätyn sakon erääntymispäivästä lukien, sillä ensimmäinen sakko oli oikeudellisesti erotettava toisesta. Se huomautti, että tuomion perusteluosasta ilmeni, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli "määrännyt" uuden sakon eikä "alentanut" komission alkuperäisessä päätöksessä määrättyä sakkoa. Itse asiassa määrittäessään sakon määrän suhteessa ulkomaisia eurosekkejä lunastettaessa aiheettomasti perityistä välityspalkkioista saatuun laittomaan voittoon, komissio on vahvistanut vain näiden välityspalkkioiden määrää koskevat suuntaviivat eikä välityspalkkion perimiseen liittyvää yleistä periaatetta, joka oli vain ensin mainitun edellytys. Näin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, vahvistaessaan vain periaatteessa välityspalkkion perimistä koskevat suuntaviivat on tuominnut sakon rikkomuksesta, jolle komissio ei tällaista seuraamusta ollut asettanut.

9 Yhtymä pyysi 27.5.1994 pankkitakauksen osittaista vapauttamista.

10 Komissio katsoi 7.6.1994 vastauksessaan, että se piti 2 000 000 ecun maksusuoritusta velan osittaisena suorituksena sellaisena kuin se oli 6.5.1994, käsittäen sii-

hen mennessä erääntyneet korot joiden määrä oli 433 301,37 ecua, ja osan pääomasta, koron kertyessä edelleen lopulle pääomalle 6.5.1994 alkaen maksupäivään asti. Tässä suhteessa komissio katsoi ensinnäkin, että sen vuodesta 1981 noudattama käytäntö tapauksissa, joissa on kysymys sakkojen maksamisen lykkäämisestä silloin kun sen antamaa päätöstä vastaan on nostettu kanne, ja jonka mukaan edellytetään korkojen maksamista ja pankkitakauksen asettamista pääoman ja sille kertyneiden korkojen maksamisen vakuudeksi, on yhteisöjen tuomioistuimen hyväksymä (ks. em. tuomio AEG v. komissio; asia 86/82 R, Hasselblad v. komissio, määräys 7.5.1982, Kok. 1982, s. 1555; asia 263/82 R, Klöckner Werke v. komissio, määräys 11.11.1982, Kok. 1982, s. 3995 ja asia 392/85 R, Finsider v. komissio, määräys 7.3.1986, Kok. 1986, s. 959) ja että tässä tapauksessa Yhtymä oli suostunut maksamaan korkoja asettamalla 24.6.1992 pankkitakauksen. Sitten komissio totesi, ettei korkojen periminen ollut kanteen nosto-oikeuteen välttämättömästi liittyvä seuraus sillä Yhtymä oli vapaa maksamaan sakon sen erääntymishetkellä ja vapautumaan täten koron maksamisvelvollisuudesta. Mitä tuli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määrittämän sakon erilliseen oikeudelliseen luonteeseen suhteessa komission määrittämään vastaavaan sakkoon, se arvioi, ettei Yhtymä tuntenut 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäisen täytäntöönpanoasetuksen N:o 17 17 artiklassa (EYVL 1962 L 13, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle annettua täyttä harkintavaltaa, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi vain poistaa määrätyn sakon tai alentaa taikka korottaa sitä mutta ei voi määrätä uutta, komission määräämästä sakosta erillistä sakkoa.

11 Yhtymä vastusti 16.6.1994 komission 7.6.1994 päivätyssä kirjeessä esitettyä näkemystä, jonka mukaan ensin mainitun maksettavaksi olisivat tulleet 2 000 000 ecun suuruisen sakon viivästyskorot 30.6.1992 lukien kuten myös 2 000 000 ecun suorittamisen lukemisen näiden korkojen hyväksi ja se varasi itselleen oikeuden pyytää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta lausuntoa siitä, kuinka sen 23.2.1994 antamaa tuomiota oli tulkittava.

12 Komissio pyysi 15.7.1994 päivätyllä kirjeellään Yhtymää viipymättä, kuitenkin viimeistään 31.7.1994, suorittamaan velasta jäljellä olevan määrän, jonka suorituksen

puuttuessa se tulisi perimään saatavansa pankkitakauksesta. Samana päivänä komissio on tiedottanut takauksen antaneelle pankille suostuvansa siihen, että takauksen määrästä saatiin vähentää tapahtunutta maksua vastaava osuus.

13 Yhtymä tiedotti 20.7.1994 päivätyssä kirjeessään komissiolle, uudistaen vastalauseensa komission viivästyskoroista esittämän käsityksen suhteen, että komission päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta johtuen sille ei ollut jäänyt muuta vaihtoehtoa, kuin antaa pankille ohjeet 443 902,61 ecun määrän suorittamisesta komissiolle.

14 Näissä olosuhteissa Yhtymä nosti nyt käsillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen kirjaamoon 4.8.1994 jättämällään hakemuksella.

15 Esittelevän tuomarin esityksestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu neljäs osasto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia.

16 Asianosaisia kuultiin niiden vaatimusten ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen niille esittämien kysymysten johdosta 29.3.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä.

Asianosaisten esittämät vaatimukset

17 Kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta:

1) kumoamaan komission 7.6. ja 15.7.1994 päivättyihin kirjeisiin sisältyvän päätöksen, jossa se on vaatinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994

antamassa tuomiossa määrätyn 2 000 000 ecun suuruisen sakon viivästyskorkojen maksamista ajalta 30.6.1992 lukien tämän sakon maksupäivään saakka, ja tämän johdosta toteamaan, että Yhtymän suorittama 433 902,61 ecun suuruinen määrä ei kuulunut sille ja että se tuli palauttaa Yhtymälle ERYR:n käyttämän korkokannan mukaan laskettuine viivästyskorkoineen 20.7.1994 lukien tosiasialliseen maksupäivään asti;

2) toissijaisesti, siinä tapauksessa ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoisi yllä 1-kohdassa esitettyä vaatimusta oikeaksi, kumoamaan komission päätöksen siltä osin kuin se perustuu Yhtymän suorittamien maksujen virheelliseen hyväksilukemiseen ja tästä johtuen toteamaan, että Yhtymän suorittama 10 601,24 ecun suuruinen määrä ei kuulunut komissiolle ja että se tuli palauttaa Yhtymälle ERYR:n käyttämän korkokannan mukaan laskettuine viivästyskorkoineen 20.7.1994 lukien tosiasialliseen maksupäivään asti;

3) velvoittamaan komission korvaamaan Yhtymälle tästä kumoamiskanteesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan.

18 Vastaaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta:

1) jättämään kanteen tutkimatta ja, toissijaisesti, hylkäämään sen perusteettomana;

2) velvoittamaan kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottamisesta

Asianosaisten esittämät perustelut

19 Vedoten yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön (asiat 166/86 ja 220/86, Irish Cement v. komissio, tuomio 15.12.1988, Kok. 1988, s. 6473, 16 kohta) komissio perustelee vaatimustaan jättää tutkimatta 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivättyjä kirjeitä koskeva kumoamiskanne sillä seikalla, että nämä kirjeet vain vahvistivat komission 25.3.1992 tekemän päätöksen ja samana päivänä päivätyn ilmoituskirjeen sisällön. Se huomauttaa, että sen 25.3.1992 tekemässä päätöksessä Yhtymä on tuomittu 5 000 000 ecun suuruiseen sakkoon, joka oli maksettava kolmen kuukauden kuluessa, jonka jälkeen pääomalle alkoi juosta ERYR:n käyttämän korkokannan mukainen korko korotettuna kolmella ja puolella pisteellä. Se huomauttaa myös 25.3.1992 päivätyssä ilmoituskirjeessä tiedottaneensa Yhtymälle, että mikäli tämä nostaisi kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, mihinkään perintätoimenpiteisiin ei ryhdyttäisi niin kauan kuin asia olisi vireillä tässä tuomioistuimessa sillä edellytyksellä, että saatavalle kertyisi korkoa 30.6.1992 lukien ja että komission hyväksymä pankkitakaus pääoman ja korkojen sekä korotusten maksamisen vakuudeksi asetettaisiin viimeistään tuona päivänä.

20 Tämän vuoksi asetettuaan vaaditun pankkitakauksen ja laiminlyötyään vastustaa tätä takausta vaadittaessa asetettuja ehtoja 25.3.1992 tehtyä päätöstä vastaan nostamansa kanteen yhteydessä kantaja olisi hyväksynyt nämä ehdot ja suostunut siihen, että siihen määrään, joka hänen maksettavakseen tuomittaisiin, lisättäisiin korot. Tästä johtuen ei näiden korkojen maksamisen vastustaminen enää ollut mahdollista.

21 Tässä suhteessa komissio pitää kantajan esittämää väitettä siitä, että 25.3.1992 tehdyssä päätöksessä ja ilmoituskirjeessä tarkoitetut korot koskivat vain 5 000 000 ecun suuruista sakkoa mutta eivät sen sijaan ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuimen aikaisemmin tuomitsemaa 2 000 000 ecun sakkoa, perusteettomana. Komissio katsoo, että pankkitakauksen tarkoituksena on taata sen saatavan maksaminen kokonaisuudessaan pääomineen ja korkoineen, ja että se kattaa sakon määrälle laskettavat korot, vaikka yhteisöjen tuomioistuimet eivät vahvistaisikaan sakkoa kokonaisuudessaan.

22 Komissio epäilee myöskin kantajan esittämän, 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivättyjä kirjeitä koskevan toissijaisen kumoamisvaatimuksen mahdollisuutta tulla tutkituksi siltä osin kuin siinä väitetään, että niissä on virheellisesti luettu Yhtymän 5.5.1994 suorittama maksu tämän hyväksi. Suullisessa käsittelyssä komission edustaja on kuitenkin myöntänyt, että tämän hyväksilukemisen ei lasketa alkavan 25.3.1992 tehdystä päätöksestä eikä samanpäiväisestä ilmoituskirjeestä. Komissio on jättänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harkintaan asian tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevan vaatimuksen arvioinnin.

23 Kantaja esittää, että komission 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivätyt kirjeet yhdessä muodostavat perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetun valituskelpoisen päätöksen. Se muistuttaa oikeuskäytännöstä johtuvan, että perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettuja, kumoamiskanteen kohteena olevia asiakirjoja tai päätöksiä voivat olla sellaiset toimenpiteet jotka saavat aikaan kantajan etuihin liittyviä oikeudellisesti pakottavia vaikutuksia muuttamalla selvästi tämän oikeudellista asemaa (asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981, Kok. 1981, s. 2639, 9 kohta).

24 Kantaja painottaa tässä suhteessa, että 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivätyt kirjeet, joissa kehotetaan maksamaan 433 301,37 ecun suuruinen summa, vaikuttavat vakavasti sen taloudellisiin etuihin ja muuttavat selvästi sen oikeudellista asemaa suhteessa siihen, millainen tämä asema oli 25.3.1992 tehdyn päätöksen ja samana päivänä päivätyn ilmoituskirjeen vuoksi. Itse asiassa 2 000 000 ecun sakon 433 301,37 ecun määräisten viivästyskorkojen suoritusvelvollisuuden pakottava luonne ei johtunut

25.3.1992 tehdystä päätöksestä eikä kirjeestä, jolla tämä päätös annettiin tiedoksi taikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994 antamasta tuomiosta. Näin komissio, määräämällä 25.3.1992 tekemässään päätöksessä, että "Yhtymä määrätään maksamaan sakkoa 5 000 000 ecua" ja että "sakolle maksetaan laillinen korko edellä mainitun määräajan päättymisestä lukien (kolme kuukautta päätöksen tiedoksiantamisesta)", olisi päättänyt 25.3.1992 tehdyllä päätöksellä langetettuun 5 000 000 ecun sakkoon sovellettavista viivästyskoroista, mutta ei sen sijaan sen sakon viivästyskoroista, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli kumoamiskanteen käsittelyssä määrännyt täyden harkintavaltansa perusteella.

25 Kantaja lisää, että vasta komission ryhtyessä perimään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harkintavaltansa perusteella määräämää sakkoa tuli ensimmäistä kertaa puhelinkeskustelun aikana esille kysymys siitä, että sakkoa olisi sopeutettu niiden korkojen avulla, jotka olivat alkaneet juosta jo ennen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistumen antamaa tuomiota. Se huomauttaa, että komissio, määriteltyään 7.6.1994 päivätyn kirjeensä "komission kannanotoksi", itsekin myöntää implisiittisesti, että viimeksi mainittu muodostaa sellaisen asiakirjan, joka voi olla kumoamiskanteen perusteena.

26 Komission toissijaisen, Yhtymän suorittaman maksun hyväksilukemista koskevan vaatimuksen osalta kantaja katsoo, että kiistämällä vaatimuksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset komissio yrittää välttää perustavaa laatua olevan, päätöksen yhteensoveltuvuutta yhteisön oikeuden kanssa koskevan kysymyksen saattamista yhteisöjen tuomioistuinten tarkistettavaksi.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa aluksi, että sekä yhteisöjen tuomioistuimen että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sellaisia aikaisempien lainvoimaisten päätösten vahvistamiseksi tehtyjä päätöksiä koskevia kanteita, joita ei ole nostettu määräajassa, ei voida ottaa

tutkittavaksi (yhteisöjen tuomioistuimen tuomiot Irish Cement v. komissio, em. 16 kohta ja asia C-199/91, Foyer culturel du Sart-Tilman v. komissio, tuomio 25.5.1993, Kok. 1993, s. 2667, 23 ja 24 kohdat sekä asia T-514/93, Cobrecaf ym. v. komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 15.3.1995, Kok. 1995, s. II-621, 44 kohta).

28 Nyt esillä olevassa asiassa on siksi syytä tutkia, onko komissio, vastustaessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994 määräämälle sakolle laskettavien viivästyskorkojen maksamista 30.6.1992 lukien, tuonut esille sellaisen uuden seikan, joka on ollut omiaan aiheuttamaan pakottavia oikeudellisia vaikutuksia kantajan etuihin muuttamalla selvästi tämän oikeudellista asemaa (ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen em. tuomio asiassa Cobrecaf ym. v. komissio, 45 kohta), vai onko se vain tyytynyt vahvistamaan 25.3.1992 tehdyn päätöksen, samanpäiväisen ilmoituskirjeen ja kantajan asettaman pankkitakauksen synnyttämän tilanteen.

29 Tässä suhteessa on muistettava, että komissio, vastatessaan 7.6.1994 päivätyllä kirjeellä kantajan väitteeseen siitä, että edellä mainitussa asiassa AEG vastaan komissio annetussa tuomiossa vahvistettu sakkojen viivästyskorkojen suoritusvelvollisuus rajoittuu vain tapauksiin, joissa yhteisöjen tuomioistuimet hylkäävät kanteen ilmeisen perusteettomana ja vahvistavat komission asettaman sakon, on vedonnut siihen, ettei osittain perusteltu kanne voisi muodostaa sellaista poikkeuksellista olosuhdetta, joka olisi omiaan aiheuttamaan sen, että "yritys voisi olla noudattamatta sakon maksamisen lykkäämiselle asetettuja ehtoja". Muutoin se on väittänyt, että yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut nämä ehdot 6.5.1982 antamissaan määräyksissä asiassa 107/82 R, Hasselblad vastaan komissio, Kok. 1982, s. 1549, ja edellä mainituissa asioissa Klöckner Werke vastaan komissio ja Finsider vastaan komissio, ja että kantaja oli nämä hyväksynyt asettaessaan pankkitakauksen.

30 Tämän jälkeen on muistettava, että kantajan ilmoitettua vastustavan mielipiteensä komissio vastasi 15.7.1994 päivätyllä kirjeellään, että "mikään ei oikeuta tulkitse-

maan asiassa AEG annettua tuomiota siten, että yhteisöjen tuomioistuin olisi tarkoittanut rajoittaa korkojen perimisoikeuden koskemaan ainoastaan ilmeisen perusteettomia kanteita" ja että se oli hämmästynyt sen johdosta, että olettaen tällaisen tulkinnan olevan perusteltu, yhteisöjen tuomioistuin, vahvistaessaan omaksumansa käytännön, olisi hiljaisuudessa merkittävästi ylittänyt harkintavaltansa rajat.

31 Vaikuttaa siltä, että vasta tarkastellessaan yhtä aikaa 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivättyjä kirjeitä, joissa esitettiin uudestaan komission kannattama tulkinta asiassa AEG vastaan komissio annetusta tuomiosta, kantajan oli mahdollista päästä selville siitä komission käsityksestä, että sen määräämän sakon viivästyskorkojen suoritusvelvollisuus sakon eräpäivästä lukien ulottui myöskin niihin tapauksiin, joissa yhteisöjen tuomioistuin oli myöhemmin alentanut sakon määrää hyväksyessään osittain tällaista päätöstä vastaan nostetun kumoamiskanteen.

32 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tämän vuoksi, ettei valituksenalaisissa kirjeissä vain vahvisteta niitä ehtoja, joita komissio on 25.3.1992 päivätyssä ilmoituskirjeessään määrännyt sakon maksamisen lykkäämiselle riita-asian käsittelyn ajaksi, vaan että ne sisältävät uuden seikan tuodessaan esille sellaisen komission käsityksen, joka ei selkeästi ja nimenomaisesti käynyt ilmi 25.3.1992 tehdystä päätöksestä eikä samanpäiväisestä ilmoituskirjeestä.

33 Tämän vuoksi 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivättyjä kirjeitä koskeva ensisijainen kumoamisvaatimus voidaan ottaa tutkittavaksi.

34 Tästä aiheutuu, että kantajan 5.5.1994 suorittaman maksun hyväksilukemista koskeva toissijainen vaatimus, joka läheisesti liittyy ensisijaiseen vaatimukseen, voidaan myöskin ottaa tutkittavaksi. Yhtymä on voinut saada tiedon komission suorittamasta hyväksilukemisesta ainoastaan 7.6.1994 päivätystä kirjeestä.

35 Kaikesta edellä sanotusta seuraa, että kanne otetaan tutkittavaksi.

Asian ratkaisu

Ensisijainen vaatimus 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivättyjen kirjeiden kumoamisesta

36 Kantaja vetoaa sisällöllisesti kolmeen perusteeseen kanteensa tueksi. Ensimmäinen perustuu siihen, että oikeudellinen peruste yhteisöjen tuomioistuimen määräämälle sakolle laskettaville viivästyskoroille puuttuu, toinen perustuu valituksenalaisten kirjeiden laatijoiden ja allekirjoittajien toimivallan puuttumiseen ja kolmas siihen, että viivästyskorkojen määrääminen yhteisöjen tuomioistuimen langettamalle sakolle muodostaa esteen kanteen nostamiselle.

Ensimmäinen peruste: oikeudellisen perustan puuttuminen

Asianosaisten esittämät perustelut

37 Kantaja katsoo, että sakon viivästyskorkojen suoritusvelvollisuutta ei voida johtaa mistään yhteisön oikeuden säännöksestä ja että se yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan (em. asiassa AEG v. komissio annettu tuomio) on perusteltua vain silloin, kun on kysymys sellaisten ilmeisen perusteettomien kanteiden nostamisen ehkäisemisestä, joiden ainoana tarkoituksena on sakon maksamisen lykkääminen. Tästä ei voi olla kysymys nyt käsillä olevassa tapauksessa ottaen huomioon, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, alentamalla Yhtymälle langettamansa sakon 40 prosentiksi komission määräämästä sakosta ja velvoittamalla

komission korvaamaan puolet Yhtymän oikeudenkäyntikuluista, on mitä suurimmassa määrin hyväksynyt Yhtymän kanteen.

38 Mitä tuli komission koronmaksuvaatimuksensa tueksi esittämiin edellä mainittuihin asioissa Hasselblad vastaan komissio, Klöckner Werke vastaan komissio ja Finsider vastaan komissio annettuihin määräyksiin, kantaja huomauttaa ensinnäkin, että niissä oli kysymys vain komissiolle kuuluvasta oikeudesta vaatia pankkitakausta sakon maksun lykkääntyessä, eikä yhteisöjen tuomioistuimen määräämälle sakolle laskettavan viivästyskoron määräytymisestä. Mitä sitten tuli 5.7.1983 annettuun määräykseen asiassa 78/83 R, Usinor vastaan komissio, Kok. 1983, s. 2183, kantaja painottaa, että asettamalla sakon murto-osan maksun lykkäämisen "ehdoksi, että kantaja etukäteen asettaa pankkitakauksen tässä päätöksessä sille määrätyn sakon ja mahdollisten viivästyskorkojen maksamisen vakuudeksi", yhteisöjen tuomioistuin on tarkoittanut vain komission päätöksessä määrätyn sakon viivästyskorkojen määräytymistä, eikä yhteisöjen tuomioistuimen täyden harkintavaltansa puitteissa määräämien sakkojen viivästyskorkoja.

39 Näiltä osin, nyt esillä olevassa tapauksessa kantaja esittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994 antamassaan tuomiossa määräämä sakko on oikeudellisesti erotettava komission 25.3.1992 tekemässä päätöksessä tarkoitetusta sakosta. Se huomauttaa aluksi, että 23.2.1993 annetun tuomion 147 kohdassa ja tuomiolauselmassa käytetään sakon osalta termiä "määrätä" eikä termiä "alentaa". Sitten se viittaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 147 kohtaan, jossa todetaan, että "5 000 000 ecun suuruinen sakko ei ole sopusoinnussa rikkomuksen luonteen ja varsinaisen vakavuuden kanssa" ja katsoo sitä paitsi, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole omaksunut komission käsitystä raskauttavista olosuhteista. Lopuksi kantaja huomauttaa komission itsekin myöntävän, että jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräämää sakkoa tarpeen tullen korotetaan, aiheuttaa se koronmaksuvelvollisuuden alkamisen tuomion antopäivästä lukien.

40 Kantaja arvioi ettei komissio, painottaessaan ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisi poistaa komission määräämää sakkoa "korvatakseen tämän

omallaan", ota huomioon yhteisöjen tuomioistuimelle suotua täyttä harkintavaltaa eikä perustamissopimuksen 172 artiklan ja asetuksen N:o 17 17 artiklan koko laajuutta. Se viittaa tässä suhteessa julkisasiamies Warnerin asiassa BMW Belgium vastaan komissio (asiat 32/78, 36/78 ja 82/78, tuomio 12.7.1979, Kok. 1979, s. 2435, 2494) tekemään ratkaisuehdotukseen, jonka mukaan "asetuksen N:o 17 17 artiklassa yhteisöjen tuomioistumelle suotu toimivalta on mitä laajin ja riittävä (mielestäni) jotta se kaikissa olosuhteissa voi tehdä sen minkä harkitsee oikeaksi".

41 Komissio muistuttaa ensinnäkin, että sen tekemät päätökset tulevat voimaan tiedoksiantohetkellä ja että perustamissopimuksen 185 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimissa käsiteltävänä olevilla kanteilla ei ole lykkäävää vaikutusta. Komissiolla olisi siis valta heti sakon langettavan päätöksen tiedoksiantamisen jälkeen ryhtyä sen perimiseen tähtääviin toimiin ja asianosaisten asiana olisi tarpeen tullen pyytää valituksenalaisen toimenpiteen täytäntöönpanon lykkäämistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

42 Komissio muistuttaa sitten muuttaneensa vuonna 1981 sakkoja langettavia päätöksiä vastaan nostettuja kanteita koskevaa aiempaa asennoitumistaan, jonka mukaan sakon maksamista lykättiin aina yhteisöjen tuomioistuimen päätöksen antamiseen asti siten, että tällaiselle lykkäämiselle asetettiin ehdoiksi viivästyskorkojen maksaminen ja sakon ja sille laskettavien korkojen maksamisen vakuudeksi asetettava pankkitakaus (ks. kahdestoista kilpailupolitiikkaa koskeva raportti, 60 kohta). Se lisää, että yhteisöjen tuomioistuin edellä mainituissa asioissa AEG vastaan komissio, Hasselblad vastaan komissio, Klöckner Werke vastaan komissio ja Finsider vastaan komissio antamissaan määräyksissä on tunnustanut että tämä uusi yleinen menettelytapa oli, poikkeuksellisia olosuhteita lukuun ottamatta, oikeutettu.

43 Komissio pitää tässä suhteessa vääränä kantajan tulkintaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä korostaen, että mainitut määräykset koskevat niin viivästyskorkojen suoritusvelvollisuutta kuin velvollisuutta asettaa pankkitakaus sakon ja sen korkojen maksamisen vakuudeksi. Edellä mainitun asiassa AEG vastaan

komissio annetun tuomion ei sitä paitsi voida katsoa rajoittavan viivästyskorkojen perimismahdollisuutta vain sellaisiin tapauksiin, joissa kanne julistettiin ilmeisen perusteettomaksi. Itse asiassa julkisasiamies Reischlin ratkaisuehdotuksessa, jota yhteisöjen tuomioistuin on noudattanut tuomiossaan, ei sisältänyt yhtäkään viittausta tällaiseen rajoitukseen.

44 Yhtäältä komission ja toisaalta yhteisöjen tuomioistuinten täyden harkintavaltansa perusteella tuomitsemien sakkojen väitetyn erilaisen luonteen osalta komissio muistuttaa, että 172 artiklassa yhteisöjen tuomioistuimelle määrätty täysi harkintavalta antaa sille, kuten myöskin asetuksen N:o 17 17 artiklassa säädetään, vallan "poistaa, alentaa tai korottaa tuomittua sakkoa tai uhkasakkoa", mutta ei salli sen kuitenkaan korvata komission asettamaa sakkoa itse asettamallaan, edellisistä oikeudellisesti eroavalla sakolla. Vastoin sitä kantajan väittämää, jonka mukaan sakon korottaminen muodostaisi todisteen komission määräämän sakon erillisestä luonteesta yhteisön tuomioistuimen asettamaan sakkoon nähden, sakon korottaminen ei tarkoita välttämättä muuta, kuin että yhteisön tuomioistuin on korottanut komission määräämää sakkoa.

45 Komissio lisää, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käytti sakon yhteydessä termiä "määrätä", 23.2.1994 annetun tuomion tuomiolauselmaa ja 147 kohtaa tuli tarkastella tuomion 142 kohdan valossa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, että "ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on näissä olosuhteissa täyttä harkintavaltaansa käyttäen tutkittava, onko Yhtymälle asetettua sakkoa syytä alentaa".

Tuomioistuimen arviointi

46 Aluksi on muistettava, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaan komissiolla on valta määrätä sakkoja sellaisille yrityksille, jotka tahallaan tai tuottamuksesta rikkovat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa tai 86 artiklaa tai

rikkovat jotakin perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla määrättyä velvoitetta.

47 Komissiolle näin kuuluvaan valtaan kuuluu valta määrätä sakon eräpäivä, päivä, josta viivästyskorkojen lasketaan alkavan, näiden korkojen korkokanta ja päätöksensä täytäntöönpanotapa sekä vaatia tarpeen tullen, että määrätyn sakon pääoman ja koron maksamisen vakuudeksi asetetaan pankkitakaus.

48 Jos tällaista valtaa ei olisi, yritykset voisivat hyötyä sakkojen maksamisesta myöhästyineinä ja tämä heikentäisi niiden seuraamusten vaikutuksia, joita komissio määrää valvoessaan perustamissopimuksen 89 artiklan mukaisesti kilpailusääntöjen noudattamista. Näin sakoille sovellettavat viivästyskorot ovat oikeutettuja sen välttämiseksi, etteivät sakkoja maksamaan tuomittujen yritysten yksipuoliset menettelytavat tekisi tyhjäksi perustamissopimuksen tehokkuusperiaatetta.

49 Lisäksi, mikäli komissiolla ei olisi valtaa määrätä sakoille viivästyskorkoja, olisivat yritykset, jotka viivyttelevät sakkojen maksamista paremmassa asemassa kuin yritykset, jotka suorittavat sakkonsa niille asetetussa määräajassa.

50 Tämän jälkeen on muistettava, että perustamissopimuksen 192 artiklan mukaan komission päätökset, joissa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin valtiolle, ovat täytäntöönpanokelpoisia.

51 On syytä muistaa myöskin, että perustamissopimuksen 185 artiklan mukaan yhteisön tuomioistuimen käsiteltävänä olevilla kanteilla ei ole lykkäävää vaikutusta.

52 Tästä seuraa, että komission päätökset voidaan panna täytäntöön heti niiden tiedoksiantamisen jälkeen ja että niissä määrätyt sakot erääntyvät komission päätöksessään tätä varten määräämän määräajan kuluttua umpeen. Komissio on oikeutetusti 25.3.1992 asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti tekemässään päätöksessä määrännyt viivästyskorkojen maksamisesta päätöksessä erikseen mainitun määräajan kuluttua, mikäli sakkoa ei maksettaisi.

53 Komissiolla on myöskin ollut oikeus vuonna 1981 omaksumansa yhtenäisen käytännön mukaisesti vaatia pankkitakauksen asettamista sakon ja sen mahdollisen viivästyskoron maksamisen vakuudeksi tapauksissa, joissa yritykset nostavat kanteen sakon langettanutta päätöstä vastaan (ks. em. mainitut yhteisöjen tuomioistuimen asioissa AEG v. komissio, Hasselblad v. komissio, Klöckner Werke v. komissio ja Finsider v. komissio antamat määräykset).

54 Tästä seuraa, että yrityksen, joka nostaa kanteen sellaista komission päätöstä vastaan, jossa sille on määrätty sakko, on valittava: joko se maksaa sakon sen eräpäivänä, ja mikäli on aiheellista, komission päätöksessä määrätyn korkokannan mukaiset viivästyskorot (nyt käsillä olevassa tapauksessa ERYR:n käyttämä korkokanta korotettuna kolmella ja puolella pisteellä); tai sitten se pyytää perustamissopimuksen 185 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 artiklan mukaisesti täytäntöönpanon lykkäämistä; taikka lopulta, siinä tapauksessa, että komissio suo sille mahdollisuuden, se asettaa pankkitakauksen komission asettamien ehtojen mukaisesti sakon ja sen viivästyskorkojen maksamisen vakuudeksi (nyt käsillä olevassa tapauksessa viivästyskorkoihin sovellettiin ERYR:n käyttämää korkokantaa korotettuna puolellatoista pisteellä).

55 Tässä tapauksessa on ilmeistä, että kantaja, nostettuaan kanteen T-39/92 komission 25.3.1992 tekemää päätöstä vastaan päätti valita pankkitakauksen asettamisen sakon ja sen viivästyskorkojen maksamisen vakuudeksi.

56 Kantaja väittää kuitenkin, että tämän pankkitakauksen asettamisella voi olla vaikutuksia vain komission 25.3.1992 tekemässä päätöksessä määräämään sakkoon, muttei sen sijaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994 antamassa tuomiossa määräämään sakkoon.

57 Tämän vuoksi on tutkittava, onko komission määräämä sakko oikeudellisesti erillinen yhteisöjen tuomioistuinten täyttä harkintavaltaansa käyttäen määräämästä sakosta, kuten kantaja väittää, ja onko tämä erillisyys luonteeltaan sellaista, että se rajoittaa kantajan asettaman pankkitakauksen ulottuvuutta.

58 On muistutettava jo asetuksen N:o 17 17 artiklan sanamuodosta ilmenevän, että yhteisön tuomioistuimelle kilpailusääntöjen soveltamisen suhteen säädetty täysi harkintavalta, jonka nojalla sillä on oikeus poistaa, alentaa tai korottaa komission määräämää sakkoa, viittaa ja rajoittuu komission alun perin määräämään sakkoon.

59 Vielä on muistutettava, että yhteisön kilpailuoikeudessa yhteisön tuomioistuimella ei ole valtaa määrätä sakkoa; sillä on täysi harkintavalta ainoastaan lausuessaan komission päätöksessä määrätyistä sakoista. Lopuksi kantajan esittämä perustelu, jonka mukaan sakkoa korotettaessa sille määrälle, jolla sakkoa on korotettu, laskettaisiin korkoja vasta tuomion antopäivästä lukien ei voine tukea sen esittämää väitettä. Itse asiassa koska määrää, jolla sakkoa on korotettu ei voida vaatia maksettavaksi kuin vasta tuomion antamisesta lukien, seuraa säännöstä jonka mukaan sivuvaatimukset seuraavat päävaatimusta, etteivät siihen liitetyt korotkaan voi alkaa juosta ennen tätä päivämäärää.

60 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tekee tästä sen päätelmän, ettei yhteisöjen tuomioistuinten toimivaltaan kuulu perustamissopimuksen 172 artiklassa ja asetuksen N:o 17 17 artiklassa niille määrätyn vallan puitteissa korvata komission määräämää sakkoa uudella, oikeudellisesti tästä erillisellä sakolla.

61 Tätä johtopäätöstä ei voi kumota termin "määrätä" käyttö ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 147 kohdassa ja tuomiolauselmassa, eikä se, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat ottaa huomioon päätöksen tekemisen jälkeen tapahtuneita seikkoja päättäessään määrätä komission määräämää sakkoa alemman sakon.

62 Itse asiassa, kun on kysymys termin "määrätä" käyttämisestä, on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan (yhdistetyt asiat 97, 193, 99 ja 215/86, Asteris v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2181, 27 kohta) tuomion tuomiolausemaa on luettava siihen johtaneiden perustelujen valossa, jotka antavat tässä suhteessa välttämätöntä tukea tuomiolauselman tarkan merkityssisällön määrittämiselle.

63 On siten pakko todeta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994 antaman tuomion 142 kohdassa on selkeästi todettu, että koska se ei, päinvastoin kuin komissio, ollut havainnut Yhtymän osallistuneen kuin yhteen kiellettyyn yritysten väliseen järjestelyyn, sen kuului tutkia täyttä tuomiovaltaansa käyttäen, oliko syytä alentaa Yhtymälle määrättyä sakkoa. Muutoin, ottaen huomioon Yhtymän syyksi lopulta luetun rikkomuksen vähäisyyden sakon alentamisperusteena, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on selvästi sakkoja koskevassa

tuomion perusteluosassa tuonut esiin, että sen päätöksen tarkoituksena oli alentaa komission alunperin määräämää sakkoa eikä korvata sitä uudella, erillisellä sakolla. Tämän takia ei termille "määrätä" voida antaa kantajan esittämää merkitystä.

64 Kun otetaan huomioon, että yhteisöjen tuomioistuimella, määrätessään komission asettamaa sakkoa alemman sakon, on mahdollisuus ottaa huomioon komission päätöksen jälkeen tapahtuneita seikkoja, erityisesti tuomitun asianosaisen tämän päätöksen jälkeen omaksuman käyttäytymisen, on syytä tuoda esille, että tämä seikka ei ole omiaan antamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräämälle sakolle oikeudellisesti erillistä luonnetta komission määräämään sakkoon nähden. Tässä suhteessa on riittävää tuoda esille, että yhteisöjen tuomioistuin, asiassa Commercial Solvents vastaan komissio 6.3.1974 antamassaan tuomiossa, yhdistetyt asiat 6 ja 7/73, Kok. 1977, s. 223, johon kantaja väitteidensä tueksi on vedonnut, on nimenomaisesti "alentanut" komission määräämää sakkoa ottaen kuitenkin huomioon tämän päätöksen jälkeen tuomitun asianosaisen suhtautumisen.

65 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen määräämä sakko ei muodosta uutta, komission 25.3.1992 tekemässä päätöksessä määräämästä sakosta oikeudellisesti erillistä sakkoa, eikä se ole omiaan rajoittamaan kantajan asettaman pankkitakauksen vaikutusten ulottuvuutta. Tämän vuoksi komissiolla on oikeus vaatia viivästyskorkojen maksamista komission päätöksessä mainitusta erääntymisajankohdasta lukien siten, että ne on laskettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 23.2.1994 antamassa tuomiossa määrätyn sakon määrän perusteella.

66 Tämän vuoksi oikeudellisen perustan puuttumista koskeva väite on hylättävä.

Toinen peruste: 7.6. ja 15.7.1994 päivättyjen kirjeiden allekirjoittajien puuttuva toimivalta

Asianosaisten esittämät perustelut

67 Kantaja painottaa, että valituksenalaista päätöstä, sellaisena kuin se ilmenee 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivätyistä kirjeistä, ei voida samaistaa pelkkään hallinnolliseen toimeen tai valtuutuksen nojalla suoritettuun asianhoitoon, vaan se muodostaa pääasiaratkaisun (ks. asia 5/85, Akzo v. komissio, tuomio 23.9.1986, Kok. 1986, s. 2585, 29 ja 34—39 kohta) siinä määrin kuin se paljastaa komission todellisen kannanoton, jolla ei ole mitään oikeudellista perustaa ja joka lisäksi loukkaa tuomiovallan alaisina olevien kanteennostamisoikeutta. Se arvioi tämän johdosta riidanalaisen päätöksen olevan laittomasti tehty sen vuoksi, että sen ovat tehneet komission oikeudellisen osaston virkamies ja kirjanpitäjä, joilla ei ollut oikeutta edustaa komissiota päätöksenteossa.

68 Komission vastauksen mukaan valituksenalaisissa kirjeissä rajoitutaan muistuttamaan kantajaa viivästyskorkojen suoritusvelvollisuudesta, jonka tämä on hyväksynyt asettaessaan pankkitakauksen 25.3.1992 päivätyn ilmoituskirjeen saatuaan, eivätkä ne näin muodosta perustamissopimuksen 189 artiklassa tarkoitettua päätöstä. Suullisessa käsittelyssä komissio on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämän kysymyksen johdosta täsmentänyt asiaa siten, että vaikka oletettaisiin valituksenalaisten kirjeiden muodostavan sellaisen päätöksen, joka voi olla kanteen kohteena, tällainen päätös muodostaisi joka tapauksessa vain pelkän asianhoidollisen tai hallinnollisen toimenpiteen, joka on voitu tehdä valtuutuksen nojalla.

Tuomioistuimen arviointi

69 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa ensinnäkin, että komissio voi 17.2.1993 annetun sisäisen työjärjestyksensä (EYVL L 230, s. 15) nojalla valtuuttaa yhden tai useamman virkamiehistään suorittamaan sen nimissä ja valvonnan alaisina tarkasti määriteltyjä hallinnollisia tai asianhoidollisia toimenpiteitä sillä ehdolla, että sen kollegiaalista vastuuta koskevaa periaatetta täysin kunnioitetaan. Itse asiassa toimielimen sisällä tapahtuva nimenkirjoitusoikeuden delegointi on yhteisön hallinnon hoitamisen sisäiseen organisaatioon kuuluva toimenpide 17.2.1993 annetun komission sisäisen työjärjestyksen 11 artiklan mukaisesti (ks. esim. asiat 48/69, ICI v. komissio, tuomio 14.7.1972, Kok. 1972, s. 619 ja 8/72, Cementhandelaren v. komissio, tuomio 17.10.1972, Kok. 1972, s. 977), ja virkamiehet voidaan valtuuttaa ryhtymään komission nimissä ja valvonnan alaisina asianhoidollisiin tai hallinnollisiin toimenpiteisiin.

70 Sekä yhteisöjen tuomioistuimen että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan (asia C-137/92 P, komissio v. BASF ym., tuomio 15.6.1994, Kok. 1994, s. I-2555, 64 ja 65 kohta ja asiat T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 ja T-104/89, BASF v. komissio, tuomio 27.2.1992, Kok. 1992, s. II-315, 59 kohta) sellaiset toimenpiteet, jotka luovat tuomiovallan alaisina oleville oikeuksia ja velvollisuuksia ovat päätöksiä, joiden tulee olla komission virkamiesten yhteisesti harkitsemia, kun taas ne lisätoimenpiteet, joilla näitä päätöksiä vain vahvistetaan, ovat asianhoidollisia toimenpiteitä, joihin voidaan ryhtyä valtuutuksen nojalla (em. asiassa Akzo Chemie v. komissio annetun tuomion 38 kohta).

71 Toisin kuin kantaja väittää on päätöstä, jolla komissio on vaatinut viivästyskorkojen maksamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman, sakon ja viivästyskorot osittain vahvistaneen tuomion perusteella, pidettävä alkuperäisen sakon ja korot vahvistaneen päätöksen täytäntöönpanotoimena ja siten se on pelkkä hallinnollinen ja asioiden hoitoon liittyvä toimenpide.

72 Kantaja ei ole sitä paitsi esittänyt mitään sellaista, joka antaisi aiheen uskoa, että yhteisöjen hallintoelimet olisivat jättäneet huomioimatta asiaa koskevia säännöksiä delegoidessaan sakkojen perintätehtäviä oikeudelliselle ja laskentatoimen osastolle.

73 Tästä seuraa, että 7.6. ja 15.7.1994 päivättyjen kirjeiden allekirjoittajien toimivallan puuttumisesta esitetty väite on hylättävä.

Kolmas peruste: kanteen nostamisoikeuden loukkaaminen

Asianosaisten esittämät perustelut

74 Kantaja väittää, että komission suorittama korkojen korottaminen loukkaa kanteen nostamisoikeutta sen vuoksi, että se asettaa taloudelliselle toimijalle seuraamuksen, jonka ainoana perusteena on se, että tämä on nostanut kumoamiskanteen, jonka perustellun luonteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on laajamittaisesti hyväksynyt, ja sakon määrään lisättynä sitä voidaan pitää todellisena seuraamuksena. Se huomauttaa, että korkojen määrän määräytyessä ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin keston mukaan, se muodostaa ylimääräisen seuraamuksen, vaikka tätä kestoa ei voida lukea sen asianosaisen syyksi, joka on käyttänyt kanteen nosto-oikeuttaan.

75 Kantaja on eri mieltä siitä, että se olisi voinut välttyä korkojen maksamiselta suorittamalla sakon sen erääntymisajankohtana sen vuoksi, että suorittamalla välittömästi sakon sille olisi kolmen miljoonan ecun kannattamattoman sijoituksen vuoksi syntynyt sen arvion mukaan 450 000 ecun suuruinen tappio sen takia, että komissio ei vastaa aiheettomasti maksettujen sakkojen koroista. Kantaja väittää, että tämän takia komission oikeudettomasti vaatiman summan sijoittamisesta aiheutunut kustannussäästö olisi ollut ainoa etu, jonka se olisi saanut pankkitakauksen asettamisesta.

76 Kantaja väittää komission virheellisesti verranneen keskenään kanteen nostanutta ja pankkitakauksen asettanutta yritystä sekä yritystä, joka ei nosta kannetta ja jättää sakon maksamisvelvollisuuden täyttämättä, jotta se voisi perustella alemman korkokannan soveltamista kantajaan. Se katsoo, että on turhaa verrata sellaisen yrityksen asemaa, jonka kanne, kuten nyt käsillä olevassa tapauksessa, on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistumen laajasti hyväksymä, sellaisen yrityksen asemaan, joka vilpillisessä mielessä kieltäytyy maksamasta sakkoa taikka nostamasta sitä vastaan kannetta.

77 Lopuksi kantaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kuuluu määrätä tai jättää määräämättä viivästyskoroista sen langettaessa sakon täyden harkintavaltansa puitteissa, ja ettei komissiolla ole valtuuksia lieventää sille epäedullisten tuomioiden vaikutuksia arvioimalla järjestelmällisesti uudelleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vahvistaman sakon.

78 Komissio huomauttaa ensiksi, että erottelua ei ole tehtävä niinkään niiden yritysten välillä, jotka nostavat kanteen tai ovat sitä nostamatta, vaan sellaisten yritysten välillä, jotka maksavat niille määrätyn sakon sen erääntyessä, ja sellaisten, jotka sitä eivät maksa. Itse asiassa yritykset, jotka päättävät asettaa pankkitakauksen huomaavat hyötyvänsä edullisemmasta korkokannasta kuin ne yritykset, jotka kieltäytyvät maksamasta asetettua sakkoa. Komission mukaan pankkitakauksen asettamisesta aiheutuvat kustannukset eivät ole omiaan tekemään tyhjäksi tätä etua.

79 Komissio huomauttaa, että Yhtymä ei ole kanteessaan T-39/92 vastustanut sen soveltaman korkokannan "äärimmäisen rangaistuksenomaista" luonnetta. Joka tapauksessa kantaja olisi voinut välttyä komission määräämän kannan mukaisen koron maksamiselta lainaamalla summan pienemmällä korolla ja maksamalla sakon sen erääntymisajankohtana.

80 Komissio lisää, että kantajan väite siitä, että viivästyskorkojen periminen ei ole perusteltua muussa kuin siinä tapauksessa, että kanne on tullut hylätyksi kokonaisuudessaan, johtaisi sellaisten yritysten suosimiseen, joiden kanne — vaikka vain pieniltä osin — olisi tullut hyväksytyksi, verrattuna sellaisiin yrityksiin, jotka maksaisivat myöhässä sakkonsa, sillä ensin mainitut vapautuisivat velvollisuudestaan maksaa korkoja huolimatta siitä, että osa sakosta on maksettu viivästyneenä. Sitä paitsi tämä väite tekisi tyhjäksi perustamissopimuksen 185 artiklaan kirjatun periaatteen.

Tuomioistuimen arviointi

81 Ensiksi on muistettava, että komissiolle asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaan kuuluva valta määrätä sakkoja sisältää myöskin vallan vaatia viivästyskorkojen maksamista silloin, kun sakko on jätetty maksamatta.

82 Antamalla näin sakon määrännyttä päätöstä kanneteitse moittineelle yritykselle mahdollisuuden vapautua sakon välittömästä maksamisesta sakon ja sen korkojen maksamisen vakuudeksi asetettavan pankkitakauksen avulla komissio suo sille perustamissopimukseen ja asetuksen N:o 17 säännöksiin perustumattoman etuoikeuden.

83 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa yhtäältä, että komission pankkitakauksen asettamistilanteessa käyttämä korkokanta on alhaisempi kuin mitä sovelletaan siinä tapauksessa, että sakko jätetään maksamatta (11,75 %) ja toisaalta, että tuomitulla yrityksellä on mahdollisuus maksaa sakko erääntymisajankohtana ja välttyä täten viivästyskorkojen maksamiselta.

84 Kantaja katsoo kuitenkin, että yritystä, jonka maksettavaksi määrättyä sakkoa yhteisöjen tuomioistuin on alentanut, joutuu ankaramman seuraamuksen kohteeksi kuin yritys, joka pidättyy kanteen nostamisesta tai jonka kanne on tullut hylätyksi.

85 On korostettava, että yritys, jonka kanne on hylätty, joutuu suorittamaan korkoa sakon koko määrälle alennetun korkokannan mukaan ja että yritys, joka ei nosta kannetta, suorittaa koron täyden korkokannan mukaan samalle määrälle. Sitä vastoin silloin, kun yhteisöjen tuomioistuin — hyväksyessään kanteen osittain — alentaa komission määräämää sakkoa, yrityksen maksettaviksi tulleet alemman korkokannan mukaan määräytyneet korot lähestyvät suhteellisesti ottaen määrältään näin vahvistetun sakon määrää.

86 Sitä paitsi on lisättävä, että sekä se, että yhteisöjen tuomioistuimen tarkistama sakko ei ole oikeudellisesti erillinen, että se, ettei kanteen nostamisella ole

lykkäävää vaikutusta, puhuvat sitä vastaan, että komissio voisi vapauttaa sellaisen yrityksen jonka kanne on osittain hyväksytty, velvollisuudesta suorittaa korkoa yhteisöjen tuomioistuimen määräämälle sakolle komission määräämän sakon erääntymisajankohdasta lukien, tai että se voisi tehdä tyhjäksi tuomitun yrityksen asettaman pankkitakauksen vaikutukset.

87 Tästä seuraa, että esitetty väite siitä, että viivästyskorkojen suoritusvelvollisuus yhteisöjen tuomioistuimen määräämälle sakolle loukkaa kanteen nostamisoikeutta, ei ole perusteltu.

88 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että 7.6.1994 ja 15.7.1994 päivättyjä kirjeitä koskeva ensisijainen kumoamisvaatimus on hylättävä.

Yhtymän suorittamien maksujen hyväksilukemistapaa koskevasta toissijaisesta vaatimuksesta

Asianosaisten esittämät perustelut

89 Kantaja valittaa komission lukeneen Yhtymän 5.5.1994 suorittaman 2 000 000 ecun määräisen sakon suorituksen ensin korkojen hyväksi ja sitten pääoman suoritukseksi pakottaen sen näin maksamaan korkoa näin jäljelle jääneelle osalle. Tässä suhteessa kantaja painottaa, että tällaiselle menettelylle ei voida löytää oikeudellista perustaa yhteisön oikeudesta. Sitä paitsi myöntämällä saaneensa tältä osin vaikut-

teita ranskalaisesta oikeudesta, erityisesti Ranskan siviililain 1254 artiklasta, komissio ei olisi saanut soveltaa sakkoihin yksityisoikeudellisia velvoitteita koskevaa säännöstä. Kantaja lisää, että velallisen ilmoittaessa maksavansa pääomaa ei velkoja, saatuaan ilmoituksen, voi enää vastustaa maksun lukemista pääoman hyväksi. Näin on myöskin silloin, kun velkoja jollakin tavalla ilmoittaa hyväksyvänsä maksun lukemisen pääoman hyväksi. Nyt esillä olevassa tapauksessa Yhtymä olisi selkeästi ilmoittanut maksavansa pääomaa sen vuoksi, että se 5.5.1994 päivätyssä kirjeessään on huomauttanut, että 2 000 000 ecun summaan ei sisältynyt korkoja.

90 Lopuksi kantaja muistuttaa, että vaikka menettelytapaa pidettäisiinkin hyvän taloudenhoitotavan mukaisena, komissio sekoittaa sille kuuluvat hallinnolliset ja asioiden hoitoon liittyvät toimet niihin, joita se hoitaa markkinoiden toimintaa säätelevänä viranomaisena, ja jotka antavat sille oikeuden sellaisten pakkokeinojen käyttöön, jotka eivät ole mahdollisia taloudenhoitoa koskevien periaatteiden mukaan.

91 Komissio väittää sen käyttämän maksujen hyväksilukemistavan johtuvan yleisestä, laajasti hyväksytystä käytännöstä, jonka keskeinen periaate on kirjattu erityisesti ranskalaiseen yksityisoikeuteen. Koska se on taloudenhoidon alalla yleisesti hyväksytty tapa, ei sen oikeuttamiseksi tarvita muuta oikeudellista perustaa yhteisön oikeudesta. Tämä sääntö on johdettavissa myöskin komission sisäisen työjärjestyksen sakkojen ja uhkasakkojen perimiseen liittyvistä säännöksistä eikä sitä koskaan ole asetettu kyseenalaiseksi. Kantaja ei muutoinkaan ole tuonut esille yhtään sellaista oikeudellista tai käytännöllistä perustetta, jotka olisivat olleet omiaan saattamaan kyseenalaiseksi komission soveltaman menettelytavan yhteisöoikeuden kannalta tarkasteltuna.

92 Kantajan esittämän perustelun osalta siitä, että se olisi kirjeessään 5.5.1994 ilmoittanut maksaneensa pääoman, komissio muistuttaa, että näin voi tapahtua vain, mikäli velkoja antaa suostumuksensa suorituksen lukemiseen ensiksi pääoman hyväksi. Nyt esillä olevassa tapauksessa komissio ei olisi koskaan hyväksynyt 2 000 000 ecun suuruisen määrän lukemista ensin pääoman hyväksi.

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

93 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa yhtäältä asianosaisten kesken olevan kiistatonta, että Yhtymän 5.5.1994 suorittama 2 000 000 ecun suuruinen maksu on luettu ensin korkojen ja sitten pääoman hyväksi, ja toisaalta, että tämä maksujen hyväksilukemistapa on kansallisten oikeusjärjestelmien yleisesti tunnustama.

94 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi sitä paitsi, että komissiolla, jolle kuuluu valta liittää korko viran puolesta määräämäänsä maksamatta jätettyyn sakkoon, on valta myöskin päättää näihin sakkoihin liittyvien maksujen hyväksilukemisesta sillä edellytyksellä, ettei yhteisöoikeuden sääntöjä tai yleisiä periaatteita loukata.

95 Nyt esillä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, ettei kantaja ole tuonut esiin yhtään luonteeltaan sen kaltaista seikkaa, joka olisi ollut omiaan osoittamaan, että komissio, noudattaessaan maksuja hyväksilukiessaan useimpien kansallisten oikeusjärjestelmien yleisesti hyväksymiä sääntöjä, olisi loukannut yhteisön oikeuden sääntöä tai yleistä oikeusperiaatetta.

96 Kantaja päinvastoin vakuuttaa pääasian osalta, että maksaessaan sakon pääoman yrityksellä olisi oikeus vahvistaa viivästyskorkojen määrä sillä perusteella, että komission 25.3.1992 tekemässä päätöksessä ei edellytetä osittaisten maksujen lukemista ensin viivästyskorkojen hyväksi. Tämän vuoksi on todettava, että mikäli näin olisi, siitä olisi seurauksena, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa komissiolle säädetty valta vaatia viivästyskorkojen maksamista menettäisi kaiken käytän-

nöllisen merkityksensä. Koska näkökantaa, jonka mukaan yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut tällaisen vaikutuksen aikaansaaminen, ei voida pitää hyväksyttävänä, on kantajan esittämä väite hylättävä.

97 Mitä vielä lopuksi tulee kantajan esittämään väitteeseen siitä, että komissio olisi hyväksynyt sen maksaman 2 000 000 ecun määräisen suorituksen lukemisen ensin pääoman ja sitten korkojen hyväksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tämä väite on jäänyt pelkän toteamuksen asteelle eivätkä minkäänlaiset asiakirjat tue sitä.

98 Tästä seuraa, että toissijainen vaatimus on myöskin hylättävä perusteettomana.

99 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

100 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Kantajan hävittyä asian ja komission vaadittua oikeudenkäyntikulujensa korvaamista kantaja on velvoitettava korvaamaan ne.

Näillä perusteilla

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Lenaerts Schintgen García-Valdecasas

Lindh Azizi

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä heinäkuuta 1995.

H. Jung K. Lenaerts

kirjaaja jaoston puheenjohtaja